

DVANAJSTLETNE IZKUŠNJE DRUŠTVA ZRELI

VEDEŽ PTUJ Z MENTORICO VIKTORIJO DABIČ

Viktorija Dabič

viktorija_dabic@t-2.net

Društvo Zreli vedež

Upokojitev pomeni za marsikoga tako tragičen dogodek, da si svojega življenja brez redne službe skoraj več ne zna predstavljati. Ima občutek, da je postavljen na stranski tir, da ni več nikomur potreben in da odslej lahko le še mirno čaka na smrt.

Ko se je moja generacija odpravila v pokoj, so nam ponudili udeležbo v tretji življenjski univerzi, ki jo je takrat začel izvajati ACS. Na Ptujju sta usluge ponujali celo dve ustanovi: Animacija in Ljudska univerza. Isti ljudje smo se znašli na obeh »fakultetah« in najprej poslušali številna predavanja iz psihologije in o zdravstvenih težavah starostnikov.

Ker pa je bilo v nas vseh še veliko ustvarjalnega duha, smo začeli razmišljati o tem, da je treba po teh predavanjih resnično storiti kaj zase in za svoje dobro počutje. Vsi zdravniki so nam po predavanjih priporočali gibanje na svežem zraku, sprehode in »globoko dihanje«.

Tako smo neko sredo v marcu 1998 začeli dihati s polnimi pljuči. **Odpravili smo se na prvi organiziran pohod v Haloze.**

Odločitev je bila prava. Že na prvem izletu smo se začeli pogovarjati o življenju v teh krajih, o predsodkih, ki jih še vedno gojimo do zapostavljenih Haloz, o lepotah neokrnjene narave. Na koncu smo bili še gostje naše udeleženke na vikendu pri njeni sestri. Nenapovedano in nepričakovano smo se znašli pri prijaznih gostiteljih in že prvič ponovno začutili izredno gostoljubnost domačinov, ki v svoji vzhičenosti ne vedo, s čim bi te razveselili. Taka bogata doživetja smo kasneje občutili še velikokrat. Nazadnje pred enim tednom, ko smo se ponovno podali v **Haloze** in spoznali neverjeten razvoj, ki so ga dosegle Haloze v teh letih, kar se družimo in zahajamo v te kraje. Preproste kmečke domačije so zamenjale sončne celice in bazeni sredi dvorišča, prenovljene in sodobno urejene kleti za vino. Da ne govorimo o asfaltu, ki je spremenil blatne haloške kolovoze v prijazne nitke, ki povezujejo natresene hribčke. Tudi

voda ni več problem, saj je po vseh Halozah speljan vodovod. Včasih so ti v Halozah raje ponudili vino kot vodo, saj je bilo treba po vodo globoko v dolino, vino pa je bilo kar v kleti.

Ko se odpraviš v naše Haloze, moraš razumeti govorico domačinov. Če te vprašajo: »Ali ste kaj žejni?«, moraš nujno pritrditi in se odpraviti za gospodarjem v klet. Zdaj povabijo ponekod v klet tudi ženske, vendar je glavna vloga pri pridelavi vina še vedno prepuščena moškim. Ženske morajo s svojo kulinarično spretnostjo poskrbeti za želodec, oziroma za podlago, da se lahko zaužije kakšen kozarček več. In ne boste verjeli. Tudi dvajset nenajavljenih pohodnikov jim ne povzroči skrbi, kaj bodo postregli. Zgodilo se nam je pred nekaj dnevi, da nas je na mizi pričakal topel jabolčni zavitek, kot da bi vedeli, da bomo prišli. Pa smo bili le slučajni mimoidoči, ki so se umaknili z asfaltirane poti.

Tako smo na naših druženjih začeli spoznavati našo **etnološko, naravno in kulturno dediščino**. Pogovarjali smo se o priimkih, o imenih zaselkov in o značilnosti, ko se imajo v nekaterih vaseh ženske za moške (sem biu, sem šou). Spoznavamo kraje in se čudimo, koliko vsega bi še morali obhoditi, pa še ne bi prišli do dna vsem skrivnostim divjih, odmaknjenih potočkom in njihovim izvirov, ki so nekoč pomenili vir življenja v teh krajih.

Navdušeni nad pomladnimi travniki, kjer še rastejo različne vrste kukavičevk, smo začeli opozarjati na to naravno dediščino, ki je drugod ni več zaradi pretiranega gnojenja (tudi z nekaterimi občinskimi možmi smo se o tem pogovarjali).

Ker smo postali prepoznavna skupina v svojem okolju, nas vabijo na različne pohode, ki so jih začeli organizirati po občinah. Včasih celo pomagamo pri orientaciji ali pri spoznavanju naravnega bogastva teh krajev.

Z našimi pohodi smo začeli **spoznavati širšo okolico Ptuja**. Odpravljamo se v Slovenske gorice do Prlekije in Prekmurja. Bili smo na Pohorju, na Konjiški gori in na Stenici, pa še v zakulisje smo pogledali. Paški Kozjak in Uršlja gora, pa hribovje okoli Savinjske doline nam ni tuje. Pogledali smo čez mejo na Ravno goro in na Strahinjščico nad Krapino. Našemu županu smo se pohvalili, da obvladamo naše obzorje, ki ni majhno, saj se od nas razprostira pogled vse do Kuma in do Prekmurja, do Savinjskih Alp in avstrijskih gora.

»Kadarkoli se kam peljem z družino, razlagam o krajih, ki jih poznam in moji otroci so navdušeni nad mojim znanjem!« nam navdušeno pripoveduje ena od članic. Tudi namigi za izlet z družino so večkrat plod naših raziskovanj.

Tako prepletamo **medgeneracijsko sodelovanje** in uporabljamo svoje znanje za razlago mlajšim. Neverjetno lep občutek dobiš, ko ti mladi priznajo, da so zadovoljni s tvojo razlago. Nekateri so postali pravi družinski vodiči za izlete ob vikendih. Zelo radi o tem pripovedujejo, kam vse so peljali svoje otroke. In so ponosni na svoje izobraževanje. In se ne čutijo odveč, ampak vedno bolj pridobivajo na svoji **pozitivni samopodobi**.

Naši pohodi niso pogojeni s številom prehojenih kilometrov ali s hitrostjo gibanja na poti. Pri nas **štejejo doživetja**, ki so na vsakem pohodu poglobljena, nepričakovana in vsakič drugačna. Spoznavamo spremembe v naravi, opazujemo, se veselimo in se smejemo. Prav smeh in dobra volja sta naša največja zaveznika, zato se naša družba drži skupaj že celih 12 let. Veliko nam pomeni druženje, pomoč v stiski, ob boleznih in drugih težavah. Skoraj psihoterapevtsko delujemo drug na drugega. Občutek, da nisi sam, da se veseliš vsake srede in da ti je nihče ne more vzeti, je veličasten. Ko zastane korak po izpovedani težavi, se pojavi nekdo, ki ti prinese šopek nabranega cvetja, ti pogleda v oči in ti dahne: »Pogrešamo te!«, je vse najhujše pozabljeno.

Eno leto po našem druženju sem predlagala svojim članom, da bi postavili **spominsko ploščo** našemu uglednemu rojaku **Ivanu Potrču**. Zamisel smo uresničili že naslednjo pomlad in 8. junija 2000 ploščo tudi slovesno odkrili. Še prej pa smo ob pisateljevi obletnici pripravili **novoletni pohod po Potrčevi in Murkovi poti**. Tako smo združili spomin na naša velika rojaka, ki v svojim literarnih delih (npr. dr. Murko v znanstvenih delih) omenjata svojo pot v mestno šolo prek lepih vinskih goric in ob potoku Grajena. O skrivnostnih otroških željah govori pisatelj Potrč in o lepoti sveta »onkraj zarje« ki ga je uzrl, ko se je povzpел na grič nad reko Dravo. Profesor Franček Bohanec pravi, da se Ptujčani niti ne zavedamo, da imamo v Potrčevih zgodbah zapisan svoj »Misisipi«. Tudi na ta naš prispevek k prepoznavanju domačega kraja smo ponosni. Letos smo pripravili že deveti pohod s skoraj 400 udeleženci. Pohoda se udeležujejo številni pisateljevi sorodniki, tudi sinova iz Ruš in Ljubljane.

Na ACS so nas prepoznali kot aktivno skupino entuziastov, zato so nam leta 2003 podelili **nagrado za uspešno delo**. Sprejel nas je tudi župan, mentorici pa je bila podeljena oljenka ob kulturnem prazniku.

O svojih razmišljanjih kdaj tudi kaj zapišemo. Bila sem gostja na nočnem programu SNOP. Povabijo nas k pripravi pohodniških programov v občini, vabijo nas v šole na predstavitve Potrča. Vodimo osnovnošolce in srednješolce na pohode po naši poti ob kulturnih dnevih, pripravili smo več razstav o našem delovanju. ACS nam je zaupal pripravo **Bralne karavane** po Potrčevi in Murkovi poti, kjer smo združili tudi predstavitev naše skrbi za ugledno urejeno železniško postajo, ki bi morala postati ponos našega starodavnega mesta. Pa še ni!

Dve mentorici sva se usposobili za **krožek BMK**. Sodelujemo na vseh pomembnejših literarnih večerih, pripravili smo nekaj samostojnih večerov z Manco Košir, Frančkom Bohancem, Rudijem Ringbauerjem. Posebej smo ponosni na srečanje s pisateljem Tonetom Partljičem, ki nas je povabil na Marijo Snežno v Slovenskih goricah in nam človeško prizadeto razlagal o svojih prizadevanjih za rehabilitacijo Stanka Majcna in za njegov grob pri Mariji Snežni. V petek, 15. maja, pa smo bili gostje na njegovi najnovejši predstavi Na svidenje nad zvezdami. Predstavo je pisatelj tudi sam režiral.

V **Domu upokojencev Ptuj** traja **bralni krožek** neprekinjeno že šesto leto. Prvo leto smo ga imeli še v počitnicah. Vsako leto več članov (zdaj jih je že 20) kaže, da se najstarejši člani radi družijo, da jim udeležba v krožku pomeni kvalitetno izrabo prostega časa in popestritev njihovega vsakdanjika. Kljub visoki starosti radi prisluhnejo lepi slovenski besedi in zgodi se celo, da moram nekatere odlomke kar dvakrat prebrati.

Naša družjenja pa smo nadgradili še z zanimivim druženjem ob polni luni. Od začetka bolj za šalo, zdaj pa krepko zares. V marcu smo organizirali že stoti pohod ob polni luni, ki ga pri nas imenujemo ŠČIPOHOD. Prek 5000 pohodnikov je šlo vsaj enkrat z nami. Sicer pa pohodnike nagradujemo s pohvalami in priznanji, lesenimi medaljami in drugimi priložnostnimi pozornostmi (okrogli rojstni dnevi). Dvesto pohodnikov (tudi iz prijateljskega društva v Polzeli so prišli) sta pozdravila župana sosednjih občin (ptujski in hajdinski). O dogodku so prijazno reportažo pripravili v glasilu Hajdinčan, o dogodku pa so pisali tudi v Večeru in Štajerskem tedniku. Da bi ostal spomin na naša družjenja še zanamcem, smo na 101. ŠČIPOHODU posadili v Ljudskem vrtu (kjer se običajno zbiramo) še spominski GINKO Z GESLOM »DA NE BI POZABILI«.

Lani v jeseni smo se udeležili dvodnevne strokovne posvetovanja o rekreativnem športu za vse generacije.

Z našimi druženji, predvsem pa z veseljem do gibanja še v pozni starosti, dokazujemo, da sta hoja in gibanje še kako pomemben dejavnik v našem življenju. Če pa je to združeno še z ustvarjalnostjo in razgibavanjem duha, postane to vrednota, ki jo v našem društvu cenimo in gojimo od prvega dne naših skupnih hotenj.

Vsako delo zahteva tudi strokovno znanje. Tako sva dva mentorja usposobljena planinska vodnika z veljavno licenco, dve mentorici krožkov BMK. Udeležujemo se posvetov in diskusij v organizaciji Zavoda za šport in Zveze kulturnih organizacij na Ptuj.

Desetletnice našega druženja nismo posebej praznovali, smo pa v začetku izdajali bilten, v katerem imamo zapisane utrinke z naših potepanj.

Skrbno hranimo fotografije o naših pohodih. Ena od naših članic piše prigodne pesmice na temo naših doživetij. »Lepa knjiga bo nastala, tako upam!«

Izdali smo **svojo poštno znamko** z motivom Kurenta, za katerega je pripravil osnutek naš član likovni pedagog, ki je pomagal tudi pri vseh drugih prepoznavnih simbolih naših druženj, vključno s postavitvijo spominske plošče na Potrčevi domačiji.

Naši člani so zelo aktivni še v drugih društvih, kjer zavzemajo tudi vodilne položaje. So člani pevskih zborov, literarnih sekcij, so likovni ustvarjalci, več jih aktivno pleše. Ob 50-letnici plesne sekcije pri DPD Svoboda na Ptujju so aktivno sodelovali štirje naši člani, ki so imeli vodilne funkcije pri projektu. Naša članica je predsednica sekcije. Nekateri člani izdelujejo najbolj zahtevna ročna dela (idrijsko čipko), kuhajo domače sokove, marmelade, sušijo sadje, pečejo najboljša peciva, strokovno vrtnarijo, pridelujejo vrhunska vina in prejemajo nagrade. Še bi lahko naštevala.

Vodenje tako zahtevnega »projekta« pa zahteva veliko srčnosti in osebne odpovedi, saj moraš biti na razpolago tudi takrat, ko nisi najbolje razpoložen. Vsaka skupina ima tudi vzpone in padce, posebej tedaj, ko ostajajo isti ljudje dolgo skupaj. Samo nekaj manjših praskic bi lahko naštel, predvsem pa veliko pohval mentorjema (mojemu možu, ki skrbi za vso tehnično podporo: varno vodenje in vso računalniško podporo). Na vsakem pohodu se nama zahvalijo za lep dan in lepa doživetja. Taka iskrena zahvala in občutek, da si storil kaj dobrega za svoje ljudi, naju navdihuje, da vztrajava tako dolgo. Topel stisk roke, ljubeč pogled, včasih pa samo nasmešek – to so skriti in neprecenljivi zakladi, ki jih dobivava od svojih članov.